

OBRAZAC sudjelovanja u savjetovanju o nacrtu zakona, drugog propisa ili akta	
Nacrt prijedloga Zakona o životnom partnerstvu	
Ministarstvo uprave	
Početak savjetovanja: 04. studenog 2013.	Završetak savjetovanja: 06. prosinca 2013.
Naziv predstavnika zainteresirane javnosti koja daje svoje mišljenje, primjedbe i prijedloge na predloženi nacrt	Sjaj – udruga za društvenu afirmaciju osoba s duševnim smetnjama
Interes, odnosno kategorija i brojnost korisnika koje predstavljate	<p>Zaštita prava i zalaganje za socijalno uključivanje osoba s duševnim smetnjama u Republici Hrvatskoj.</p> <p>Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u 2011. godini, među ukupnim brojem osoba koje su koristile uslugu bolničkog liječenja, 24,9% zauzimale su osobe s duševnim smetnjama čime statistički dolaze odmah iza osoba koje boluju od novotvorina.</p> <p>Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj koje je u siječnju 2013. objavio Hrvatski zavod za javno zdravstvo (autor: dr. sc. Tomislav Benjak, dr. med.) u Republici Hrvatskoj je 2012. registrirano ukupno 126.277 osoba s duševnim smetnjama.</p> <p>Prema službenim statističkim podacima Ministarstva socijalne politike i mladih, na dan 31.12.2012. godine u Republici Hrvatskoj je bilo 18.439 osoba lišenih poslovne sposobnosti, od čega 16.274 osobe (88%) koje su potpuno lišene te sposobnosti. Lišenje poslovne sposobnosti znači da osoba nije sposobna sama, očitovanjem svoje volje, stjecati prava ili obaveze, već to čini njezin zakonski zastupnik, odnosno skrbnik, sa kojim kontekstom je vezan i konkretan prigovor udruge Sjaj u odnosu na predloženi Zakon o životnom partnerstvu.</p>
Načelne primjedbe	S obzirom da je čl. 2. prijedloga Zakona životno partnerstvo definirano kao zajednica obiteljskog života, što je u skladu i sa odlukom Europskog suda za ljudska prava u predmetu <i>P.B. i J.S. protiv Austrije</i> (br. 18984/02, § 30), smatramo da je životno partnerstvo trebalo biti regulirano Obiteljskim zakonom. Primjerice, uvođenjem posebne glave u Obiteljski zakon, koja se odnosi na životne partnere, ne bi se zadiralo u diskrecijsko pravo države da uređuje brak niti bi se zadiralo

	<p>u naziv braka, a s druge strane ispunila bi se generalna obaveza svih država članica Vijeća Europe da priznaju istospolnim parovima status obitelji.</p> <p>Smatramo, nadalje, da bi načelo zabrane nepovoljnog postupanja koje se ponavlja u čl. 57. st. 3., 61., 65., 67., 70. st. 2., 71., 73., 74. i 81. trebalo objediniti u jednu temeljnu odredbu, kako bi se onda to načelo primjenjivalo nadalje na sva područja koja su definirana prijedlogom Zakona. Uostalom, upravo ovaj prijedlog Zakona počiva na principu zaštite od diskriminacije i prema tome bi ta zaštita ipak trebala biti njegovo temeljno, a ne sporadično navedeno načelo. U tom smislu upravo treba imati u vidu načelo iz čl. 6. st. 2. prijedloga Zakona.</p>
<p>Primjedbe na pojedine članke nacrtu zakona, drugog propisa ili akta s obrazloženjem</p> <p><i>(Ako je primjedaba više, prilažu se u obrascu)</i></p>	<p>Članak 69. stavak 1.</p> <p>Odredbom je propisano da se životni partneri smatraju zakonskim zastupnicima svojih partnera u svrhu posebnog zakona o zaštiti prava pacijenata.</p> <p>Odredba je protivna čl. 12. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom s obzirom da omogućuje supstitucijsko odlučivanje u medicinskim postupcima, a koje ta Konvencija ne dopušta već traži da se sustavna regulativa prilagodi na način da se osobama koje imaju poteškoća u donošenju odluka pruži odgovarajuća podrška, odnosno uvedu alternative prema kojima te osobe mogu ostvariti svoje pravo na samoodređenje i same donijeti odluku o tome na koji će se način donositi odluke o njima važnim životnim pitanjima.</p> <p>Odredbama od čl. 79. do 81. Zakona o parničnom postupku jasno je propisano da zakonski zastupnik zastupa onu osobu koja nema parničnu sposobnost, a ona proizlazi iz poslovne nesposobnosti. Pored procesne nesposobnosti u Zakonu o parničnom postupku, na temelju Obiteljskog zakona, zakonski zastupnik može biti za dijete njezin roditelj ili skrbnik ili za odraslu osobu njezin skrbnik. Skrbnik se osobi može imenovati ukoliko je njezina poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na donošenje odluka o zdravlju, no samo nakon što je u posebnom sudskom postupku prema odredbama Obiteljskog zakona ta osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na donošenje odluka o zdravlju. Po pravomoćnosti te sudske odluke, centar za socijalnu skrb imenuje skrbnika u upravnom postupku. Skrbnička zaštita, onda kada je predviđena zakonom, mora biti individualizirana i uvažavati sve konkretne okolnosti svakog pojedinačnog slučaja pa se,</p>

prema tome, ne može automatizmom nametnuti da skrbnička zaštita nastaje postojanjem određenog obiteljskog života, a u ovom slučaju sklapanjem životnog partnerstva. Bez jamstva sudske zaštite i individualiziranog pristupa skrbničkoj zaštiti, povrijedilo bi se i pravo pojedinca na pošteno suđenje iz čl. 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, s obzirom da se radi o jamstvu koje je neizostavno za slučaj zamjenskog odlučivanja o tako važnim životnim pitanjima. Pravo neke osobe da sklopi brak ili životno partnerstvo, odnosno da stupi u neformalne oblike tih zajednica sa jednakim pravnim učinkom, ne podrazumijeva odricanje od prava na posebnu zaštitu države kada je riječ o donošenju odluka o važnim životnim pitanjima u okviru prava svakog pojedinca na samoodređenje.

Predložena odredba upućuje na primjenu Zakona o zaštiti prava pacijenata. Niti jednom odredbom tog Zakona nije propisano da je bračni ili izvanbračni drug pacijenta njegov zakonski zastupnik. Štoviše, u čl. 24. st. 1. Zakona o zaštiti prava pacijenata vidljivo je da zakonodavac pravi razliku između bračnog, izvanbračnog druga i zakonskog zastupnika kada ih taksativno navodi, jer oni nisu automatizmom zakonski zastupnici svojih bračnih ili izvanbračnih drugova. Naime, odgovarajućom primjenom Obiteljskog zakona, upravo zbog individualizirane skrbničke zaštite, moguće je da centar za socijalnu skrb ne odredi bračnog ili izvanbračnog druga za skrbnika, kao što je i moguće da upravo njega odredi za skrbnika, ovisno o okolnostima i interesu osobe sa ograničenom poslovnom sposobnošću.

Niti jednom odredbom Obiteljskog zakona, nadalje, nije propisano da se bračni ili izvanbračni drug smatraju zakonskim zastupnicima svojih drugova. Osobine, prava i dužnosti skrbnika propisane su čl. 174. do 184. Obiteljskog zakona. Tim odredbama nije propisana niti prednost članova obitelji, a ovdje relevantnih bračnih ili izvanbračnih drugova u određivanju skrbnika. Oni to mogu biti ovisno o tome imaju li osobine koje su propisane zakonom i ako pristanu na preuzimanje takve dužnosti. Udruzi Sjaj je razumljiva namjera predlagatelja da izjednači životne partnere u pravu sa bračnim drugovima, ali se to ne može postići na način da im se pridaje i veći značaj od onoga koji je dan bračnim ili izvanbračnim drugovima, a pogotovo ne takav da bez bilo kakvog pravnog jamstva i postupka pred sudom životni partneri automatski postaju jedan drugome zakonskim zastupnicima onda kada nastupi slučaj predviđen Zakonom o zaštiti prava pacijenata. Niti sklapanjem braka, životnog partnerstva, stupanjem u neformalne oblike tih zajednica ili

	<p>bilo kojim drugim obiteljskim odnosom ne gube se jamstva prava na samoodređenje predviđena međunarodnim pravom i Ustavom Republike Hrvatske.</p> <p>U čl. 260. nacrtu prijedloga Obiteljskog zakona, koji je trenutno u javnoj raspravi, vidljivo je da zakonodavac namjerava poboljšati odredbe koje se tiču skrbničke zaštite osoba bez poslovne sposobnosti kada se radi o odlukama koje se odnose na zdravlje i to na način da odluke o prekidu trudnoće, sterilizaciji, donaciji tkiva ili organa, sudjelovanju u biomedicinskim istraživanjima i mjerama za održavanje na životu donosi samo sud ukoliko štíćenik, za vrijeme dok je bio poslovno sposoban, sam nije u obliku javnobilježničke isprave odlučio o tim pitanjima. Prema tome, osim što se udovoljava pravu svakog pojedinca da sam o sebi donese odluke, jamči se i sudska zaštita koja u potpunosti u ovim situacijama isključuje mogućnost da skrbnik donese takve odluke. Smatramo da bi Ministarstvo uprave i u smislu prijedloga Zakona o životnom partnerstvu trebao voditi računa o pozitivnim promjenama koje se predlažu u okviru skrbničke zaštite na strani politike iste Vlade.</p> <p>Stoga sugeriramo da se predložena odredba iz čl. 69. st. 1. prijedloga Zakona o životnom partnerstvu briše te upućujemo predlagatelja na odredbe Obiteljskog zakona koji se odnose na skrbništvo za odrasle osobe i pozivamo da se svaki prijedlog povezan sa skrbničkom zaštitom odraslih osoba uskladi sa politikom Ministarstva socijalne politike i mladih.</p>
<p>Ime i prezime osobe (ili osoba) koja je sastavljala primjedbe ili osobe ovlaštene za predstavljanje predstavnika zainteresirane javnosti</p>	<p>Kristijan Grđan Koordinator Sjaja – udruge za društvenu afirmaciju osoba s duševnim smetnjama</p>
<p>Datum dostavljanja</p>	<p>4.11.2013.</p>

Važna napomena:

Popunjeni obrazac s prilogom zaključno do 06. prosinca 2013. dostaviti na adresu e- pošte: savjetovanje@uprava.hr

Po završetku savjetovanja, svi pristigli doprinosi bit će javno dostupni na internetskoj stranici Ministarstva uprave. Ukoliko ne želite da Vaš doprinos bude javno objavljen, molimo da to jasno istaknete pri slanju obrasca.